

ACC. N:R M. 12214:1

Växtföljden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 82.

1

Sedan början av 1880- talet kan man säga att det funnits ordnad växtföljd här på orten. Dock icke på alla gårdar till en början. Det var först på enstaka ställen detta skedde. Men vid 1890- talets första år var växtföljden i stort sett ordnad. Till en början omväxlade man med att så råg det ena året och havre eller korn det påföljande. Vårråg förekom även i denna växtföljd. Vid samma tid omväxlade man även med potatis och efter dessa, sedan de skördats på hösten, såddes råg. Före ovannämnda tidpunkt kan man inte tala om någon egentlig växtföljd. Omkring år 1900 började man den ännu i det stora hela nyare växtföljden. Orsakerna härtill voro nog flera. Dels började skörderesultatet av den gamla växtföljden att betänkligt minskas. Dels en stigande upplysning om åkers skötsel och brukande. Bättre och tidsenliga redskap. Övriga former växtföljd var att på vissa åkerfält blott odla höstsäd och och därefter potatis. Det var på höglänta torrare åkrar. På lågt liggande och syrligare åkrar odlades alltid blott havre eller korn, men aldrig råg. Efter korn kunde även potatis odlas. De två tredje delarna av åkerarealen besåddes med havre och resten användes för råg, korn och potatis. Detta var den vanliga ordningsföljden på de flesta gårdar i orten. De gamla omtalade att man på svedjeland vanligen tog en gröda av råg därefter kålrötter och rovor som andra skörd. Skördarna slogo i allmänhet till på gamtidens svedjeland tämligen bra. Senare tidens försök med svedjeland, har inte slagit ut så väl. 1914 efter en stor skogsbrand på en av gårdarna i Horshult här i Kulltorp, att så råg på ett dyligt fält, men skörden blev dålig.

Det har inte varit någon skillnad i växtföljden antingen gården varit större eller mindre. Vad det beträffar med jord som låg på längre avstånd från huvudgården, blev växtföljden nog så enformig. Det blev vanligen bara havre som man sådde på

dessa åkerlappar och täppor, och dessa lågo i närheten av eller omkring de många sommarladugårdar som lågo i skogsmarkerna på den tid man betade boskapen i skogarna. Då den s.k. "Flymossen" på 1880 - talet delvis torrlades och uppodlades sådde man endast havre på dessa tegar år efter år i lång följd, och sedan fick den ligga i vila ett eller annat år, varefter den på nytt plöjdes upp. På våren eller före denna då plogfårorna blivit tämligen torra brädes de och askan var det enda gödningsmedel som användes. Det var först ungefär 1870 som man på en del gårdar började med rotfruktsodling. Men denna odling slog inte igenom förr än på 1880 eller 1885 och kom i allmänt bruk. Det var rovor och foderbetor man odlade. Man odlade så stort parti att det skulle räcka så länge stallfordring ägde rum. Sockerbetor ej här. Först fram emot 1925 kom betodlingen riktigt igång. Man hade konstaterat dessa hade betydligt större näringsvärde än rovor. I de flesta fall upptogs rotfrukterna ett helt skifte. Men om så ej var fallet, såddes antingen havre eller grönfoder på det övriga stycket. Före rotfruktsodlingens början var havre eller korn som odlades på skift som sedan upptogs av rotfrukterna.

Den enda ändringen, beträffande rotfruktsodlingen, är att potatisen upptar något större areal än förut. Men har inte haft någon inverkan på växtföljden.

Den enda höstgröda som förekommit är råg, men på senare tider har man börjat även med höstveten i växtföljden, men detta utsäde har knappast slagit så väl ut eller givit sådana skördar som råg. Detta senare utsäde såddes liksom råg efter rotfrukter hellst råg. Några specialodlingar av grönsaker har inte förekommit här. Det är endast i trädgårdar o.d. man har odlat och blott för husbehov.

De naturliga betesmarkerna i skogs- och hagmarkerna är nu så gott som helt upphörda. Istället har d.s. betesvallarna tillkommit, men ha ej haft någon inverkan på växtföljden då dessa

ACC. N:R M. 12214:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

3,

anlagts i hagmarker och sådana fält eller marker, som ej ha varit lämpliga för sädesodling. Sålunda har de egentliga åkerarealen icke minskats. Insåningen till vall sker alltid efter råg eller höstvetete på torrare jordar och på mossmarker, där råg eller höstvetete ej lämpar sig, efter havre. Man tar två gräskördar och i vissa fall tre beroende på jordens beskaffenhet. Efter vall kommer så två havregrödor. Efter dessa gödslas fälten ganska grundligt både med naturlig och konstgödning. Besås där efter med råg eller höstvetete och på våren därefter insås gräsfröet. Här brukas en blandning med tre delar timotej och endel klöver antingen röd klöver eller Alsikeklöver, Sällan sår man bara klöver eller timotej enbart utom mossmarker där timotejen visat sig gå bäst. Så börjar på nytt denna växelverkan. Erfarenheten har visat att denna växtföljd bäst lämpar sig för denna ort. Sedan höskörden inbärgats avbetas vallarna. Träda förekommer ännu i vissa fall, men dock icke så allmänt som under 1830 och 40-talen. Men i händelse att ogräset kommit att i så hög grad innästlat sig i åkern så skörden tagit skada och minskat. Tog man åter upp det gamla bruket med träda. Under sommaren kördes och bearbetades åkern tills man fick bukt ogräset. Varefter fältet gödslades och besåddes och var åter i växtföljden.

Ännu håller man fast vid den förutnämnda växtföljden.